

u POKRETU

Inicijativa za oslobađanje potencijala
mladih ljudi za ostvarenje pametnog,
održivog i uključivog rasta u Europskoj uniji

Priopćenje Komisije Europskom parlamentu,
Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru
i Odboru regija

MLADI U POKRETU

Inicijativa za oslobađanje potencijala mladih ljudi za ostvarenje
pametnog, održivog i uključivog rasta u Europskoj uniji

SADRŽAJ

03 Uvod

05 Fokus inicijative

07 Razvoj modernog sustava obrazovanja i osposobljavanja radi stjecanja ključnih kompetencija i ostvarenja izvrsnosti

10 Promicanje atraktivnosti visokog obrazovanja za ekonomiju znanja

13 Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

13 Promicanje mobilnosti u obrazovanju

17 Promicanje mobilnosti u zapošljavanju

19 Okvir za zapošljavanje mladih

20 Pomoć pri prvom zapošljavanju i započinjanju karijere

21 Podrška rizičnim skupinama mladih

22 Pružanje adekvatnih sigurnosnih mreža za mlade

22 Podrška mladim poduzetnicima i samozapošljavanju

25 Iskorištavanje punog potencijala EU programa za financiranje

29 Praćenje i izvještavanje o programima

30 Informiranje

31 Zaključak

Uvod

Strategija Europa 2020 postavlja ambiciozne ciljeve za pametan, održiv i uključiv rast. Mladi ljudi ključni su za ostvarenje tih ciljeva. Kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje, uspješna integracija na tržište rada i bolja mobilnost mladih presudni su za **oslobađanje njihovog potencijala** i ispunjenje ciljeva strategije Europa 2020.

Budući prosperitet Europe ovisi o njezinim mladim ljudima, koji s gotovo 100 milijuna predstavljaju petinu ukupnog stanovništva EU¹. Iako Europa danas nudi više mogućnosti nego ikada prije, mladi su suočeni s izazovima - još izraženijima u doba ekonomske krize - u području obrazovanja, osposobljavanja i ulaska na tržište rada. **Nezaposlenost mladih na neprihvatljivo je visokoj razini** od gotovo 21%². **Kako bi se ostvario cilj od 75% zaposlenosti** populacije u dobi od 20 do 64 godine, prelazak mladih na tržište rada mora se radikalno poboljšati.

Procjenjuje se da će do 2020. godine 35% svih radnih mjesta, u usporedbi s današnjih 29%, zahtijevati visoku kvalificiranost radnika, u kombinaciji sa sposobnošću prilagođavanja i inovacije. To znači da će biti 15 milijuna radnih mjesta više **za koje će biti potrebno imati visoke kvalifikacije**³. I dok su za sve veći broj radnih mjesta potrebne e-vještine, privredu EU muči nedostatak visokokvalificiranih ICT praktičara⁴. U Europskoj uniji manje od jedne od tri osobe (31,1%⁵) završava visokoškolsko obrazovanje u usporedbi s 40% visokoobrazovanih u Sjedinjenim Državama i preko 50% u Japanu. U odnosu na svoje konkurente, Europska unija ima manji udio istraživača u radnoj snazi⁶. Jedan od glavnih ciljeva strategije Europa 2020 je da do 2020. godine **najmanje 40% osoba u dobi od 30 do 34 godine završi tercijarni ili usporediv stupanj obrazovanja**.

¹ Eurostat, 2009., osobe od 15 do 30 godina

² Eurostat, lipanj 2010., < 25 god.

³ Projekcije Europskog centra za razvoj strukovne izobrazbe (CEDEFOP)

⁴ Istraživanje eSkills Monitora, Europska komisija, 2009.

⁵ Eurostat, 2008., osobe od 30 do 34 godine

⁶ Istraživanje MORE, Europska komisija, 2010.

Uvod

Prevelik broj mladih ljudi prerano napušta školovanje čime se izlaže većem riziku od nezaposlenosti, neaktivnosti i siromaštva, a ujedno uzrokuje i visoke ekonomske i socijalne troškove. Trenutno 14,4% osoba u dobi od 18 do 24 godine u Europskoj uniji nema ni viši sekundarni stupanj obrazovanja niti sudjeluje u programima usavršavanja i osposobljavanja⁷. Cilj je Europske unije **smanjiti udio onih koji rano napuštaju školovanje na 10%**. Europa mora također podići razinu **pismenosti** - 24,1% petnaestogodišnjaka ima nisku čitalačku pismenost, a taj se udio u posljednjih nekoliko godina povećava⁸.

Provedba nacionalnih strategija cjeloživotnog učenja kao i razvoj **fleksibilnijih putova učenja**, koji bi ljudima omogućili sudjelovanje na raznim razinama obrazovanja te privukli netradicionalne učenike, nekim državama članicama i dalje predstavlja izazov.

⁷ Eurostat, 2009.

⁸ OECD, PISA, 2006.

Uvod

Fokus Inicijative

Mladi u pokretu predvodnička je inicijativa Europske unije kojom se želi odgovoriti na izazove s kojima se suočavaju mladi te im pomoći da postignu uspjeh u ekonomiji znanja. Radi se o **okvirnom programu u kojem se najavljuju ključne nove akcije za osnaživanje postojećih aktivnosti i omogućavanje provedbi novih**, kako na razini EU tako i na nacionalnim razinama, poštujući načelo supsidijarnosti. Korist od inicijative trebale bi imati i države kandidatkinje, kroz odgovarajuće mehanizme. Inicijativa će se financirati iz relevantnih programa Europske unije za obrazovanje, mlade i mobilnost u obrazovanju te iz strukturnih fondova. Revizija svih postojećih programa trebala bi inicijativi Mladi u pokretu u sklopu sljedeće Financijske perspektive osigurati bolju integriranu podršku. Inicijativa Mladi u pokretu provodit će se usko vezano za predvodničku inicijativu „Program za nove vještine i radna mjesta“ najavljen u strategiji Europa 2020.

Inicijativa Mladi u pokretu usmjerit će aktivnosti na sljedeća četiri područja:

- Pametan i uključiv rast je ostvariv ako se u čitavom sustavu **cjeloživotnog učenja** provode aktivnosti s ciljem razvijanja ključnih kompetencija i postizanja kvalitetnih obrazovnih rezultata u skladu s potrebama tržišta rada. Europa mora proširiti i obogatiti obrazovne mogućnosti za mlade u cjelini, što uključuje i pružanje podrške usvajanju vještina kroz aktivnosti neformalnog učenja. Inicijativa Mladi u pokretu podržat će te aktivnosti, između ostalog, predlaganjem donošenja **preporuke Vijeća** kojom bi se države članice potaklo na **poduzimanje koraka vezano za velik broj osoba koje rano prekidaju školovanje**, putem **Europske godine volontiranja 2011.**, te putem **preporuke Vijeća o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja**. Komisija također promiče **strukovno obrazovanje kroz naukovanje i visokokvalitetne oblike stažiranja** koji omogućuju skupljanje iskustava na radnome mjestu i mladima olakšavaju pristup tržištu rada.
- Europa mora podići postotak mladih ljudi koji sudjeluje u **visokom obrazovanju ili ekvivalentnim oblicima obrazovanja** kako bi održala korak s konkurentima u ekonomiji temeljenoj na znanju i dala poticaj inovacijama. Također mora europsko visokoškolsko obrazovanje učiniti privlačnijim i otvorenijim ostatku svijeta i izazovima globalizacije, prvenstveno promicanjem mobilnosti učenika i znanstvenika. Inicijativa Mladi u pokretu nastojat će poboljšati kvalitetu, privlačnost i efikasnost visokog školstva i promicati bolju mobilnost i zapošljivost, između ostalog predlaganjem **novog programa reforme i modernizacije visokog školstva**, koji uključuje inicijativu za **rangiranje rezultata sveučilišta** i novu **međunarodnu strategiju EU-a** za povećanje atraktivnosti europskog visokog školstva i poticanje akademske suradnje i razmjene sa svjetskim partnerima.

Uvod

- Podrška koju EU pruža obrazovnoj **mobilnosti** kroz programe i inicijative pregledavat će se, proširivati i povezivati s nacionalnim i regionalnim resursima. Naglasak će se staviti na međunarodnu dimenziju. Inicijativa Mladi u pokretu podržat će nastojanja da do 2020. godine sve mlade osobe u Europi imaju priliku dio svog obrazovanja provesti u inozemstvu, uključujući mogućnost osposobljavanja na radnom mjestu. U sklopu paketa Mladi u pokretu predlaže se usvajanje **preporuke Vijeća s ciljem uklanjanja prepreka mobilnosti** te uvođenje **Ljestvice mobilnosti** za mjerenje napretka postignutog u tom smislu u državama članicama. Inicijativa **Mladi u pokretu dobit će i svoju web stranicu** na kojoj će biti moguće pronaći informacije o mogućnostima obrazovanja i mobilnosti unutar EU-a⁹, a Komisija će predložiti uvođenje **iskaznice Mladi u pokretu** radi olakšavanja mobilnosti. Nova unutareupska inicijativa „**Tvoj prvi EURES posao**“ podržavat će mlade u pristupanju mogućnostima zapošljavanja i zapošljavanju u inozemstvu te poticati poslodavce na stvaranje radnih mjesta za mlade mobilne radnike. Komisija će također razmisliti o pretvaranju akcije „Erasmus za mlade poduzetnike“, koja je u fazi pripreme, u program za promicanje mobilnosti poduzetnika.
- Europa mora hitno popraviti **mogućnosti zapošljavanja mladih ljudi**. Inicijativa Mladi u pokretu donosi okvir prioriteta politika za aktivnosti na nacionalnoj razini i razini EU-a. Olakšavanjem prijelaza iz škole na radno mjesto i smanjenjem segmentacije tržišta rada te bi aktivnosti trebale pridonijeti smanjenju nezaposlenosti mladih osoba. Posebno se ističe uloga **javnih službi za zapošljavanje** i podupire **Jamstvo za mlade**, koje bi trebalo osigurati da je svaka mlada osoba zaposlena obuhvaćena sustavom obrazovanja ili aktivna. Također se podupire pokretanje portala **European Vacancy Monitor** za praćenje slobodnih radnih mjesta kao i **pružanje podrške mladim poduzetnicima**.

⁹Tamo će se nalaziti poveznica na postojeći PLOTEUS portal o mogućnostima obrazovanja. Komisija je također jedan dio portala "Your Europe" (Tvoja Europa) posvetila temi Obrazovanje i mladi koja obuhvaća informacije o pravima i mogućnostima za učenike i mlade ljude u Europi.

Razvoj modernog sustava obrazovanja i osposobljavanja radi stjecanja ključnih kompetencija i ostvarenja izvrsnosti

Kako bi se sustav obrazovanja i osposobljavanja, cjeloživotno učenje i razvoj vještina podigli na visoku razinu, potrebna su **bolje usmjerena, kontinuirana i veća ulaganja**. Komisija stoga potiče države članice da osiguraju i po potrebi povećaju ulaganja i trud kako bi se ostvario najbolji mogući povrat u području javnih resursa. U klimi snažnog pritiska na javne fondove isto je tako važno diversificirati izvore financiranja.

Kako bi se udio onih koji rano napuštaju školovanje **smanjio na 10%**, kako je dogovoreno u strategiji Europa 2020, treba pravodobno reagirati i prvenstveno voditi računa o prevenciji i brizi za učenike koji spadaju u rizične skupine za rani prekid školovanja. Komisija će predložiti donošenje preporuke Vijeća za jačanje aktivnosti država članica kojima je cilj smanjiti stope prekida školovanja. Osim toga, Komisija će osnovati stručnu skupinu na visokoj razini koja će predložiti načine kako poboljšati pismenost i izdati priopćenje s ciljem poboljšanja skrbi i obrazovanja u ranoj dobi.

Mladi imaju sve više mogućnosti obrazovanja. Mora ih se osposobiti za donošenje informiranih odluka. Kako bi mogli odlučivati o svojoj karijeri, mladi **moraju imati informacije o mogućim putovima obrazovanja i stjecanju stručnih znanja** kao i jasnu sliku o mogućnostima zaposlenja. Potrebno je i dalje raditi na **razvoju kvalitetnih službi za usmjeravanje karijere i profesionalnu orijentaciju** ostvarivanjem intenzivne suradnje s institucijama tržišta rada i uz pomoć akcija za bolju percepciju sektora i zanimanja koja imaju veliki potencijal zapošljavanja.

Na svim razinama obrazovnog sustava potrebno je promicati visoku kvalitetu učenja i poučavanja. **Ključne kompetencije za ekonomiju i društvo znanja**, kao što su znati kako učiti, komuniciranje na stranim jezicima, poduzetničke vještine i sposobnost potpunog iskorištavanja potencijala ICT tehnologije, e-učenja i numeričkih znanja¹⁰, važnije su nego ikada prije¹¹. Komisija će 2011. godine objaviti **priopćenje o kompetencijama u znak potpore cjeloživotnom učenju**, uključujući prijedloge za pronalazak zajedničkog jezika između svijeta obrazovanja i svijeta rada¹².

¹⁰ Komisija će 2010. osnovati tematsku radnu skupinu sastavljenu od donositelja odluka i stručnjaka iz država članica kako bi ispitala uzroke loših rezultata učenika u matematici (uključujući računanje) i prirodoslovnim predmetima.

¹¹ Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. (Službeni list L 394, 30.12.2006.)

¹² Europska klasifikacija vještina, kompetencija i zanimanja (ESCO)

Razvoj modernog sustava obrazovanja i osposobljavanja radi stjecanja ključnih kompetencija i ostvarenja izvrsnosti

Raste potreba za kvalifikacijama, pa i u zanimanjima u kojima rade osobe s niskim stupnjem obrazovanja. Predviđa se da će 2020. godine za oko 50% svih radnih mjesta i dalje biti potrebna srednja stručna sprema koja se stječe u sklopu **strukovnog obrazovanja i osposobljavanja**. Komisija je u svojem priopćenju o europskoj suradnji u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja¹³ iz 2010. godine istaknula nužnost modernizacije ovog sektora. Povezanost i otvorenost između strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i visokog školstva jedan je od prioriteta koji se između ostalog može ostvariti donošenjem nacionalnih kvalifikacijskih okvira i ostvarivanjem bliske suradnje s poslovnim sektorom.

Rano stjecanje iskustva na radnom mjestu za mlade je ljude ključno za razvoj vještina i kompetencija potrebnih u radu¹⁴. Učenje na radnom mjestu u sklopu programa **naukovanja** snažan je alat za postepenu integraciju mladih u tržište rada. Među državama članicama postoje velike razlike u mogućnostima i kvaliteti osposobljavanja kroz naukovanje. Neke su države tek nedavno započele s organizacijom takvih mogućnosti osposobljavanja. Kako bi takvi programi bili učinkoviti i relevantni na tržištu rada, važno je da se u njihovo osmišljavanje, organizaciju, realizaciju i financiranje uključe **socijalni partneri**. Budući da programi naukovanja podižu razinu vještina, potrebno ih je dalje razvijati i omogućiti da se u njih do kraja 2012. godine uključi najmanje 5 milijuna mladih u Europljana (procjenjuje se da ih trenutno sudjeluje 4,2 milijuna¹⁵).

Posljednjih nekoliko godina na važnosti je dobilo skupljanje početnog radnog iskustva kroz **stažiranje**, što mladima omogućuje da se prilagode zahtjevima tržišta rada. Neke države članice uspostavile su programe stjecanja radnog iskustva kao odgovor na sve manji broj radnih mjesta za mlade osobe. Ti programi trebali bi biti dostupni svima, trebali bi biti visoke kvalitete i imati jasno definirane obrazovne ciljeve te ne bi smjeli zamjenjivati redovna radna mjesta i zapošljavanje uz probni rok.

Nezaposlenost među mladima, neovisno o završenom stupnju obrazovanja i osposobljavanja, sve više zabrinjava. Europski sustavi sporo reagiraju na zahtjeve društva znanja i ne prilagođavaju nastavne planove i programe potrebama tržišta rada. Komisija će 2010. godine predložiti usvajanje **EU mjerila za zapošljavanje** kao odgovor na zahtjev Vijeća iz svibnja 2009.

Cilj inicijative Mladi u pokretu također bi trebao biti proširenje mogućnosti stjecanja znanja za bolju kvalitetu rada i života osoba koje imaju lošije mogućnosti i/ili su izložene riziku od socijalne isključenosti. Ta skupina mladih trebala bi osobito profitirati od širih mogućnosti za **neformalno i informalno učenje** i mogućnosti **vrednovanja** tako stečenih znanja unutar nacionalnih kvalifikacijskih okvira. To im može pomoći u otvaranju vrata daljnjem obrazovanju. Komisija će predložiti donošenje preporuke Vijeća o priznavanju ove vrste obrazovanja¹⁶.

¹³ COM(2010) 296

¹⁴ Pogledajte samoinicijativno izvješće gđe. E. Turunen za potrebe Europskog parlamenta "Promicanje ulaska mladih na tržište rada, jačanje statusa vježbenika, stažista i naučnika", lipanj 2010.

¹⁵ Izvješće radne skupine o mobilnosti naučnika, veljača 2010. (Europska komisija).

¹⁶ Volontiranje, sudjelovanje, aktivnosti u organizacijama mladih kao i poslovi za mlade predstavljaju prilike za učenje izvan formalnih struktura. Te aktivnosti mogu pomoći u osnaživanju ostalih aktivnosti inicijative Mladi u pokretu i obuhvatiti mlade osobe koje bi inače bile izložene riziku od isključenosti. Europska godina volontiranja 2011. dat će nov poticaj daljnjem razvitku ovih aktivnosti.

Razvoj modernog sustava obrazovanja i osposobljavanja radi stjecanja ključnih kompetencija i ostvarenja izvrsnosti

Ključne nove akcije:

- Predlaganje nacrtu preporuke Vijeća o smanjenju udjela osoba koje rano napuštaju školu (2010.): Preporuka će postaviti okvir za politike koje mogu učinkovito odgovoriti na razne uzroke visokih stopa prekida srednjoškolskog obrazovanja. Fokusirat će se kako na korektivne mjere tako i na mjere ublažavanja posljedica.
- Osnivanje stručne skupine na visokoj razini za pismenost (2010.) kako bi utvrdila učinkovite prakse u državama članicama s ciljem poboljšanja čitalačke pismenosti među učenicima i odraslima te formulirala odgovarajuće preporuke.
- Povećanje privlačnosti, dostupnosti i kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao važnih čimbenika zapošljivosti mladih ljudi i smanjenja broja onih koji rano napuštaju školu: Komisija će krajem 2010., zajedno s državama članicama i socijalnim partnerima ponovno pokrenuti suradnju u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i predložiti mjere na nacionalnim razinama i razini EU.
- Predlaganje okvira kvalitete za programe stažiranja, te uklanjanje pravnih i administrativnih prepreka za njihovo transnacionalno provođenje. Komisija će podržavati lakši pristup i sudjelovanje u kvalitetnim programima stažiranja, između ostalog stimuliranjem tvrtki da nude mogućnost prakse i da budu dobra poduzeća domaćini (npr. dodjeljivanjem oznaka kvalitete ili nagrada) te kroz dogovore sa socijalnim partnerima i u sklopu politika društveno odgovornog poslovanja.
- Predlaganje nacrtu preporuke Vijeća o promicanju i vrednovanju neformalnog i informalnog učenja (2011.) radi poticanja država članica na poduzimanje odlučnijih koraka u promicanju priznavanja vještina stečenih kroz te oblike obrazovnih aktivnosti.

Promicanje atraktivnosti visokog obrazovanja za ekonomiju znanja

Visoko obrazovanje jedan je od glavnih pokretača ekonomske konkurentnosti u gospodarstvu temeljenom na znanju te je stoga kvalitetno tercijarno obrazovanje ključno za postizanje ekonomskih i društvenih ciljeva. Budući da je potražnja za visokokvalificiranom radnom snagom sve veća, **više mladih ljudi mora biti obuhvaćeno sustavom visokog obrazovanja**, kako bi Europska unija mogla ostvariti ciljeve strategije Europa 2020 od **40% osoba sa završenim tercijarnim obrazovanjem**. Isto je tako potrebno osigurati atraktivnije uvjete zapošljavanja u području znanosti kako bi se što više mladih privuklo i potaklo na istraživački rad. Ostvarenje ovih ciljeva zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uključuje modernizaciju visokog školstva, osiguranje kvalitete, izvrsnosti i transparentnosti te stimulaciju partnerstava u globalnim razmjerima.

Pojedina europska sveučilišta među najboljima su u svijetu, ali ne mogu ostvariti svoj puni potencijal. Dugo vremena u visoko se školstvo nije dovoljno ulagalo, a istovremeno broj se studenata povećavao. Komisija naglašava da su u gospodarstvu temeljenom na znanju za moderan i uspješan sustav sveučilišta potrebna **ukupna minimalna ulaganja od 2% BDP-a** (kombinirano javno i privatno financiranje)¹⁷.

Sveučilištima treba dati mogućnost diversifikacije prihoda i preuzimanja veće odgovornosti za dugoročnu financijsku održivost. Države članice moraju pojačano raditi na **modernizaciji visokog školstva**¹⁸ u području kurikuluma, upravljanja i financiranja. U tom smislu trebaju implementirati prioritete dogovorene u kontekstu Bolonjskog procesa, **podržati novi program suradnje i reforme** na razini EU i usredotočiti se na nove izazove u kontekstu strategije Europa 2020.

¹⁷ COM (2009) 15.

¹⁸ COM (2006) 208.

Promicanje atraktivnosti visokog obrazovanja za ekonomiju znanja

Visoko školstvo može biti atraktivno samo ako održava visoku razinu kvalitete **Osiguranje kvalitete** u visokom školstvu treba se provoditi na europskoj razini uspostavljanjem suradnje između dionika i institucija. Komisija će pratiti napredak i odrediti prioritete u ovom području u sklopu izvješća koje bi trebalo biti usvojeno 2012. godine kao odgovor na preporuku Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹.

U globaliziranom i mobilnom svijetu, transparentnost rezultata visokoškolskih ustanova može potaknuti konkurentnost i suradnju i može biti poticaj za daljnja poboljšanja i modernizaciju. Međutim, postojeći međunarodni sustavi rangiranja mogu dati necjelovitu sliku o rezultatima sveučilišta, stavljajući preveliki naglasak na istraživački rad, a istovremeno zanemarujući ostale ključne čimbenike u kojima se očituje uspješnost sveučilišta, kao što su kvaliteta poučavanja, inovativnost, regionalna angažiranost i djelovanje na međunarodnom planu. Komisija će 2011. godine predstaviti rezultate studije izvedivosti za uvođenje **alternativnog multidimenzionalnog globalnog sustava za rangiranje sveučilišta** koji bi u obzir uzimao raznolikost visokoškolskih ustanova.

Za jačanje inovacijskog kapaciteta Europe potrebno je njegovati partnerstva znanja i snažniju povezanost između obrazovanja, istraživanja i inovacije („trokut znanja“). To podrazumijeva iskorištavanje uloge **Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT)** i **stipendija Marie Curie** u najvećoj mogućoj mjeri te izvlačenje pouke iz oba područja. U tom će kontekstu Komisija podržavati i proširivati aktivnosti Europske platforme za dijalog između sveučilišta i poslovnog sektora (**Forum EU za dijalog sveučilišta s poslovnim sektorom**) s ciljem povećanja zapošljivosti studenata i razvoja uloge obrazovanja u „trokutu znanja“.

Visoko se školstvo sve više internacionalizira. Potrebno je povećati mobilnost, međunarodnu otvorenost i transparentnost kako bi se privuklo studente, nastavnike i istraživače i kako bi se omogućila i osnažila partnerstva i akademska suradnja sa sveučilištima iz ostalih dijelova svijeta. Zato se poseban naglasak mora staviti na jačanje međunarodne suradnje, programa i dijaloga o politikama u području visokog školstva. Godine 2011. bit će objavljeno **priopćenje koje iznosi ključne izazove i akcije koje je potrebno provesti u europskom visokom školstvu** u razdoblju do 2020. godine, uključujući **EU strategiju internacionalizacije**²⁰.

¹⁹ Preporuka Europskog parlamenta i Vijeća od 15. veljače 2006. o daljnjoj europskoj suradnji u području osiguranja kvalitete u visokom školstvu (2006/143/EZ) (Službeni list L 64, 4.3.2006.).

²⁰ Zaključak Vijeća o internacionalizaciji visokog školstva od 11. svibnja 2010.

Promicanje atraktivnosti visokog obrazovanja za ekonomiju znanja

Ključne nove akcije:

- **Podržavanje reformi i modernizacije visokog školstva objavom priopćenja (2011.) u kojem će se predstaviti nov, odlučan plan aktivnosti u području visokog školstva:** Aktivnosti će biti usmjerene na jačanje zapošljivosti osoba koje su završile školovanje, poticanje mobilnosti, uključujući mobilnost između akademskog i poslovnog sektora, te promicanje transparentnosti i visoke kvalitete informacija o mogućnostima studiranja i istraživanja i rezultatima sveučilišta. Naglasak će se staviti na otvaranje mogućnosti netradicionalnim učenicima i olakšavanje pristupa obrazovanju rizičnim skupinama, između ostalog kroz odgovarajuće oblike financiranja. U sklopu plana aktivnosti predložit će se i EU strategija internacionalizacije kojom se želi promovirati privlačnost europskog visokog školstva.
- **Rangiranje rezultata visokih učilišta i ishoda obrazovanja:** Komisija će 2011. godine predstaviti rezultate studije izvedivosti za uvođenje alternativnog multidimenzionalnog globalnog sustava za rangiranje sveučilišta koji bi u obzir uzimao raznolikost visokoškolskih ustanova.
- **Predlaganje višegodišnjeg Strateškog plana inovacija (2011.)** kojim bi se definirala uloga EIT-a u europskom multipolarnom inovacijskom kontekstu i prioriteta za visoko školstvo, istraživanje, inovacije i poduzetništvo za sljedećih sedam godina.

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Iako mobilnost sveukupnog stanovništva u EU nije osobito velika, studiranje i rad u inozemstvu naročito su atraktivni za mlade. Većina „mobilnih“ osoba u Europskoj uniji ima između 25 i 34 godine. Ova dobna skupina obično bolje govori strane jezike i manje je opterećena obiteljskim obvezama. Veći stupanj mobilnosti unutar te skupine može se također objasniti sve otvorenijim granicama i kompatibilnijim sustavima obrazovanja. Ovaj trend valjalo bi podržati omogućavanjem mladim osobama pristup većem broju mogućnosti za unapređenje vještina ili nalaženje zaposlenja.

Promicanje mobilnosti u obrazovanju

Mobilnost u obrazovanju jedan je od ključnih načina na koji mladi ljudi mogu povećati svoje **izgleda za zapošljavanje**, steći nove stručne vještine, a istovremeno biti aktivni građani. Mobilnost mladima omogućuje pristup novim znanjima i razvoj jezičnih i interkulturalnih kompetencija. Veća je vjerojatnost da će Europljani koji su mobilni u fazi učenja biti mobilni i kasnije, kao radnici. Poslodavci prepoznaju i cijene te prednosti. Zahvaljujući mobilnosti u obrazovanju, sustavi i institucije obrazovanja i osposobljavanja postali su otvoreniji, europskiji te pristupačniji i učinkovitiji na međunarodnoj razini²¹. Europska unija dugi niz godina uspješno podupire mobilnost u obrazovanju kroz razne inicijative i programe, od kojih je najpoznatiji program Erasmus²². Buduće aktivnosti, poput stvaranja Europskog volonterskog zbora za humanitarnu pomoć, koji je predviđen Lisabonskim ugovorom, također će doprinijeti ovom procesu. Neke države članice za potrebe transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju koriste strukturne fondove, posebice Europski socijalni fond. Programi Erasmus Mundus i Tempus podržavaju mobilnost i razmjenu profesora i studenta između europskih i vaneuropskih sveučilišta.

Mobilizacijom resursa i uklanjanjem prepreka mobilnosti u obrazovanju Europska komisija želi do 2020. godine svim mladim osobama omogućiti učenje i stjecanje iskustva u inozemstvu²³.

²¹ Vidi COM (2009) 329 za informacije o studijama i istraživanjima

²² Tu se ubrajaju: programi za visoko školstvo (Erasmus, Erasmus Mundus, Marie Curie) namijenjeni studentima, doktorandima i nastavnom osoblju, programi za visoko obrazovanje i istraživanje (Marie Curie, mobilnost unutar mreža izvrsnosti i tehnoloških foruma), programi za visoko školstvo i poslovni sektor (stažiranje u sklopu programa Erasmus i Marie Curie), strukovno obrazovanje i naukovanje (Leonardo), sekundarno obrazovanje (Comenius), obrazovanje odraslih i volontiranje seniora (Grundtvig), područje kulture (program Kultura), razmjene mladih i volontiranje (Mladi na djelu), volontiranje (Europska volonterska služba u sklopu programa Mladi na djelu), civilno društvo (program Europa za građane) i akcija u fazi pripreme "Erasmus za mlade poduzetnike".

²³ http://ec.europa.eu/commission_20102014/president/about/political/index_en.htm

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Objavom **Zelene knjige o mobilnosti u obrazovanju** (srpanj 2009.)²⁴ pokrenuta je javna rasprava o tome kako najbolje pristupiti problemu mobilnosti i otvoriti više mogućnosti za učenje u inozemstvu. Zapremljeno je 3000 mišljenja, uključujući ona nacionalnih i regionalnih vlada i ostalih dionika²⁵. U njima se očituje **sveprisutna želja za unapređenjem mobilnosti u obrazovanju u svim dijelovima sustava obrazovanja** (visokom školstvu, školama, strukovnom obrazovanju i osposobljavanju), pa i u neformalnim i informalnim okvirima, kao što je volontiranje. Istovremeno prispjela mišljenja potvrđuju činjenicu da na putu mobilnosti i dalje ima mnogo prepreka. Stoga, uz ovo priopćenje, Komisija predlaže donošenje **preporuke Vijeća o mobilnosti u obrazovanju** kao temelj za provedbu novih koordiniranih aktivnosti u državama članicama za konačno uklanjanje svih zapreka mobilnosti. Napredak će se pratiti na **Ljestvici mobilnosti** koja će omogućiti paralelno praćenje napretka koje su države članice ostvarile u uklanjanju barijera.

Radi podizanja svijesti o pravima studenata na školovanje u inozemstvu Komisija će uz ovo Priopćenje objaviti i **vodič o relevantnim presudama Suda Europske unije**. U njemu će biti govora o problemima pristupu institucijama obrazovanja, priznavanju diploma i prenosivosti stipendija kako bi javne vlasti, dionici i studenti bolje razumjeli implikacije sudske prakse EU.

„Bolonjski“ ministri za visoko školstvo, zastupajući 46 zemalja, postavili su 2009. godine cilj da će do 2020. najmanje 20% onih koji završe školovanje u Europskom prostoru visokog obrazovanja jedan dio svog studija ili naukovanja provesti u inozemstvu²⁶. Kao odgovor na zahtjev Vijeća iz svibnja 2009., Komisija će 2010. predložiti **EU mjerila za mobilnost u obrazovanju**, posebice za mobilnost studenata i osoba u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

²⁴ COM(2009) 329.

²⁵ Vidi Radni dokument osoblja Komisije SEC(2010) 1047 za analizu dostavljenih mišljenja

²⁶ http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Europski instrumenti i alati za bolju mobilnost, poput Europskog sustava prijenosa i akumulacije bodova (ECTS), Europskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje (EQF) i Europassa, trebali bi se u potpunosti provoditi kako bi mobilni učenici mogli iskoristiti sve njihove prednosti²⁷. Kao dopunu fizičkoj mobilnosti, potrebno je promicati virtualnu mobilnost kroz uporabu ICT tehnologija i e-učenja. Komisija će postojeće elemente Europassa ugraditi u **Europsku putovnicu vještina** kako bi povećala transparentnost i omogućila prijenos kompetencija stečenih kroz formalne i neformalne oblike učenje širom Europske unije. U tu će svrhu razviti alate za prepoznavanje i vrednovanje kompetencija ICT praktičara i korisnika kao i Europski okvir za profesionalnost u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija u skladu s EU strategijom za e-vještine²⁸. Komisija će također raditi na pripremi **iskaznice Mladi u pokretu** kojom bi se ubrzao integracijski proces učenika kad odlaze u inozemstvo i koja bi im omogućila ostvarivanje ostalih pogodnosti u skladu s nacionalnim mladenačkim i učeničkim iskaznicama.

EU sredstvima kroz brojne se programe podržava mobilnost učenika/studenata, znanstvenika, mladih i volontera. U ovome je trenutku broj mladih koji koriste te mogućnosti relativno mali i na godišnjoj razini obuhvati oko 380 000 osoba. Komisija će **poboljšati učinkovitost i funkcioniranje ovih programa** te promicati pružanje integrirane pomoći inicijativi Mladi u pokretu u sklopu sljedeće Financijske perspektive.

²⁷ Osobito Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje (EQF), dopunska isprava o studiju, Europski sustav prijenosa i akumulacije bodova (ECTS, za visoko školstvo), Europski sustav kreditnih bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (ECVET) te Youthpass.

²⁸ Najavljeno u Digitalnoj agendi COM(2010) 245; "e-vještine za 21. stoljeće" COM(2007) 496

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Ključne nove akcije:

- **Pokretanje web stranice inicijative Mladi u pokretu u svrhu informiranja o mogućnostima učenja i mobilnosti u EU (2010.):** Ova web stranica trebala bi na transparentan način pružiti uvid u sve relevantne programe Europske unije, mogućnosti i prava vezanih za mobilnost u obrazovanju za mlade, te bi se trebala sustavno nadopunjavati, npr. povezivanjem akcija na razini EU s nacionalnim i regionalnim inicijativama, pružanjem informacija o mogućnostima stipendiranja, obrazovanja i osposobljavanja širom Europe (stalno ulažući trud u transparentnost i uzimajući u obzir postojeći portal PLOTEUS), navođenjem kvalitetnih poduzeća koja nude mogućnost stažiranja
- **Predlaganje nacrtu preporuke Vijeća o promicanju mobilnosti mladih u području obrazovanja (2010.),** koja se bavi preprekama mobilnosti u obrazovanju na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini. Prijedlog bi se trebao temeljiti na povratnim informacijama dobivenim 2009. godine nakon javnih konzultacija o Zelenoj knjizi „Promicanje mobilnosti mladih u području obrazovanja“. Napredak koji su države članice postigle u uklanjanju ovih prepreka pratio bi se redovito putem Ljestvice mobilnosti.
- **Uvođenje iskaznice Mladi u pokretu** radi olakšavanja mobilnosti svim mladim osobama (studentima, učenicima, naučnicima, stažistima, istraživačima i volonterima) kako bi se integracijski proces mobilnih učenika odvijao bez prepreka.
- **Objavljivanje vodiča s presudama Suda Europske unije u području prava mobilnih studenata (2010.).** Obuhvaća teme kao što su pristup, vrednovanje i prenosivost stipendija.
- **Predlaganje uvođenja Europske putovnice vještina (2011.)** na temelju postojećih elemenata Europassa, za transparentno i usporedivo bilježenje kompetencija koje je osoba usvojila tijekom života kroz razne oblike učenja, uključujući e-vještine i informalno i neformalno učenje. To bi trebalo unaprijediti mobilnosti zbog lakšeg prepoznavanja vještina u svim zemljama.

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Promicanje mobilnosti u zapošljavanju

Kao što Monti nedavno ističe u svom izvješću²⁹, čak i u doba ekonomske krize, u EU ima slobodnih radnih mjesta. Jedan od razloga za to je nedovoljna mobilnost radne snage unutar Unije. Međutim, većina Europljana (60%) smatra da je pokretljivost ljudi unutar EU-a dobra stvar za europsku integraciju, 50% njih smatra da je to dobro za tržište rada, dok ih 47% smatra da je to dobro za gospodarstvo³⁰.

Rad u inozemstvu posebno je privlačan mladima. No, još uvijek ima mnogo prepreka koje u praksi ometaju slobodno kretanje: Te je prepreke potrebno ukloniti **kako bi se mladi radnici mogli jednostavnije kretati i raditi** unutar Europske unije te stjecati nove vještine i kompetencije. Mladi su ljudi obično spremni raditi u inozemstvu, ali ne koriste mogućnosti zapošljavanja u drugim zemljama jer ih nisu svjesni, ali i zbog troškova preseljenja. Savjetovanje mladih osoba i pružanje financijske potpore u vidu pokrivanja troškova preseljenja u drugu zemlju, kao i troškova integracije, koje obično snosi poslodavac, mogli bi doprinijeti boljem **zadovoljavanju ponude i potražnje na tržištu rada** i istovremeno mladim radnicima omogućiti stjecanje vrijednih **iskustava i vještina**.

Poslodavci često ne prepoznaju mlade koji tek ulaze na tržište rada, a javne službe za zapošljavanje obično mladima ne nude adekvatne usluge i nedovoljno potiču tvrtke na zapošljavanje mladih širom Europe. Javne službe za zapošljavanje ne iskorištavaju u potpunosti mogućnosti u zapošljavanju koje nudi **EURES**, na što ukazuje i činjenica da je 12% Europljana upoznato s tim mogućnosti, a samo 2% ih je uistinu i iskoristilo³¹.

S obzirom na moguće nedostatke radne snage u budućnosti, Europa mora zadržati što više **visokokvalificirane radne snage**, te isto tako privući osobe odgovarajućih vještina u skladu s očekivanim porastom u potražnji radne snage. U globalnom nadmetanju u regrutiranju talenata poseban se trud mora uložiti u privlačenje visokokvalificiranih migranata. Osim, tradicionalno, o politici zapošljavanja, relativna privlačnost određene radne lokacije ovisi o mnogim drugim čimbenicima. Politike zapošljavanja trebale bi se posvetiti problemu da u određenim zanimanjima prevelik broj Europljana emigrira, dok istovremeno premalo radnika iz trećih zemalja imigrira. U tom smislu građane treba informirati o **njihovim pravima kada se kreću unutar EU**, osobito o pravima u području koordinacije socijalne zaštite, slobodnog kretanja radnika i **pojednostavljenim procedurama za koordinaciju socijalne zaštite** s obzirom na nove obrasce mobilnosti, te smanjivati prepreke slobodnom kretanju radnika (npr. omogućavanjem pristupa radnim mjestima u javnom sektoru). Potrebno je također mlade bolje informirati o **traženim zanimanjima**, povećati privlačnosti poslova u zanimanjima u kojima je prisutan **odljev mozgova** (npr. znanost i medicinska struka) te u sklopu Programa za nove vještine i radna mjesta utvrditi u kojim zanimanjima nedostaje radne snage kako bi se mlade talente u i izvan EU zainteresiralo za ta zanimanja.

²⁹ Nova strategija za jedinstveno tržište, izvješće M. Montija, 9. svibnja 2010., str. 57.

³⁰ Geografska mobilnost i mobilnost na tržištu rada, Special Eurobarometer 337, lipanj 2010.

³¹ Special Eurobarometer 337, lipanj 2010.

Pružanje podrške intenzivnom razvoju transnacionalnog učenja i mobilnosti u zapošljavanju za mlade

Ključne nove akcije:

- **Pokretanje nove inicijative: „Tvoj prvi EURES posao“** je pilot-projekt (financijsku potporu dodjeljuje nadležno tijelo) koji bi mladim ljudima trebao pomoći u zapošljavanju u nekoj od 27 zemalja članica EU-a i preseljenju u inozemstvo. Traženje zaposlenja u inozemstvu trebalo bi biti jednostavno kao u vlastitoj zemlji: „Tvoj prvi EURES posao“ pružat će savjete, pomoć u traženju zaposlenja i financijsku potporu mladim ljudima koji žele raditi u inozemstvu, ali će i tvrtkama (osobito malim i srednjim), koje traže mlade europske mobilne radnike i novopridošlim osobama pružaju sveobuhvatan integracijski program, pomoći u regrutiranju radnika. Ovim novim instrumentom mobilnosti upravljat će EURES, mreža europskih javnih službi za zapošljavanje.
- Pokretanje portala **European Vacancy Monitor** u 2010. godini kako bi mladi i savjetnici za zapošljavanje mogli vidjeti gdje u Europi ima slobodnih radnih mjesta i koje se kvalifikacije traže. Portal European Vacancy Monitor, kao inteligentan sustav za praćenje europskog tržišta rada, osigurat će mladima veću transparentnost i bolju informiranost o slobodnim radnim mjestima.
- **Praćenje provedbe EU zakonodavstva u području slobode kretanja radnika** kako bi se osiguralo da su u državama članicama poticajne mjere za mlade radnike, uključujući one u strukovnom obrazovanju, također dostupne mladim radnicima koji sudjeluju u mobilnosti, te, u sklopu tehničkog odbora za slobodno kretanje radnika **u 2010., utvrđivanje područja u kojima je potrebno provesti aktivnosti s ciljem promicanja mobilnosti mladih** u državama članicama.

Okvir za zapošljavanje mladih

Iako su sve države članice usvojile politike o zapošljavanju mladih, a mnoge od njih poduzele i dodatne mjere tijekom krize - često u uskoj suradnji sa socijalnim partnerima - još valja mnogo toga učiniti^{32,33}. Mjere za smanjenje visoke nezaposlenosti mladih i podizanje stope zaposlenosti mladih u vrijeme kada javni budžeti raspolažu ograničenim sredstvima moraju biti učinkovite u kratkoročnom razdoblju i održive dugoročno kako bi mogle odgovoriti na izazove demografskih promjena. One bi mladima trebale osigurati integrativnu pomoć u prelasku iz obrazovanja na radno mjesto i pobrinuti se za uspostavu sigurnosnih mreža za one koji su izloženi riziku od ranog napuštanja škole ili gubitka zaposlenja. Postojeće zakonodavstvo EU za zaštitu zaposlenih mladih osoba mora se provoditi u cijelosti i na primjeren način³⁴.

Dokazano je kako odlučna koordinacija politika na europskoj razini prema načelima fleksibilnosti može uistinu popraviti situaciju za mlade. Europska unija i države moraju zajedno s dionicima, uključujući javne službe za zapošljavanje, socijalne partnere i nevladine organizacije, provoditi konkretne korake koji bi se trebali temeljiti na niže navedenim prioritetnim akcijama za smanjenje nezaposlenosti mladih i poboljšanja mogućnosti za zapošljavanje. Prioritetne akcije trebale bi doprinijeti postizanju cilja od 75% zaposlenosti predviđenog strategijom Europa 2020.

Nedostatak doličnih radnih mjesta za mlade problem je koji je prisutan u cijeloj globalnoj ekonomiji. Podizanje stope zaposlenosti mladih u našim zemljama partnerima i osobito u susjednim zemljama Europske unije imat će pozitivan učinak kako na te zemlje tako i na EU. Kao reakcija na krizu i oporavak, zapošljavanje mladih postala je jedna od glavnih tema političke debate na globalnoj razini koja naglašava potrebu usklađivanja prioritetnih politika i potiče na razmjenu iskustava. Naglašeno je to u Globalnom paktu za zapošljavanje Međunarodne organizacije rada, u preporukama ministara za zapošljavanje i rad skupine G20, G20 Globalnoj strategiji za osposobljavanje te u sklopu OECD Foruma za mlade.

³² Izvori: Istraživanje o zapošljavanju mladih (2008.) s popisom glavnih politika koje su na snazi u svih 27 država članica EU. Izvješće Odbora za zapošljavanje o zaposlenosti mladih (2010.) pruža pregled mjera nedavno usvojenih u državama članicama.

³³ OECD serija tematskih analiza zapošljavanja mladih u odabranim OECD zemljama (2008. - 2010.)

³⁴ Komisija će uskoro objaviti analizu (kroz radni dokument osoblja) primjene Direktive Vijeća 94/33/EZ od 22. lipnja 1994 o zaštiti mladih ljudi na radu

Okvir za zapošljavanje mladih

Pomoć pri prvom zapošljavanju i započinjanju karijere

Nakon završetka sekundarnog obrazovanja, mlade se osobe moraju zaposliti ili nastaviti školovanje. U suprotnom moraju kroz **aktivne mjere zapošljavanja i aktivne socijalne mjere** primiti odgovarajuću podršku, čak i ako ne ostvaruju pravo na socijalne naknade. To posebno vrijedi za države članice u kojima ima malo slobodnih radnih mjesta kako bi se smanjio rizik od isključenosti mladih osoba već u ranoj fazi. Jedan od načina na koji se to može postići je da se mladima omogući širi, raniji pristup tim mjerama, čak i ako službeno ne traže posao. Za mlade ljude iz obitelji migranata ili one koje pripadaju određenoj etničkoj skupini te je mjere potrebno prilagoditi kako bi se omogućio napredak te sve brojnije populacije koja je osobito na početku karijere suočena s poteškoćama.

Osobe koje su završile strukovno ili visoko obrazovanje također trebaju podršku u što bržem nalaženju redovnog zaposlenja. Institucije tržišta rada, osobito **javne službe za zapošljavanje**, imaju stručna znanja za informiranje mladih o mogućnostima zapošljavanja i za pružanje pomoći u traženju zaposlenja, no svoju podršku moraju prilagoditi specifičnim potrebama mladih ljudi, i to kroz partnerstva s institucijama za osposobljavanje i obrazovanje, službama za socijalnu pomoć i profesionalno usmjeravanje, sindikatima i poslodavcima, koji također mogu ponuditi tu vrstu pomoći u sklopu politike **društveno odgovornog poslovanja**.

Kada imaju priliku birati između osobe s radnim iskustvom i početnika, poslodavci radije izabiru prvu mogućnost. **Minimalne plaće i niža davanja** mogu potaknuti zapošljavanje početnika, no ne bi trebali doprinijeti nesigurnosti. Kolektivno pregovaranje također može pozitivno utjecati na ugovaranje diferenciranih početničkih plaća. Ove bi mjere trebale biti popraćene sekundarnim povlasticama i pristupom usavršavanju kako bi se povećala vjerojatnost da će mlada osoba zadržati posao.

Okvir za zapošljavanje mladih

Mlade se ljude često zapošljava **na određeno vrijeme**, što tvrtkama omogućuje da testiraju vještine i produktivnost radnika prije nego što ih zaposle na neodređeno vrijeme. Međutim, prečesto se događa da je ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme samo jeftinija alternativa onom na neodređeno, osobito u zemljama gdje s obzirom na vrstu sklopljenog ugovora postoje velike razlike u pravilima opuštanja radnika (primjerice, u plaćanju otpremnine, otkaznim rokovima, mogućnostima podizanja tužbe). Posljedica je **segmentirano tržište rada** na kojem mnogi mladi radnici uzastopno obavljaju privremene poslove ili su nezaposleni s vrlo malo izgleda za sklapanje stabilnijeg, trajnijeg ugovora, te neuplaćivanje doprinosa za mirovinu. Mlade su žene osobito izložene riziku od upadanja u zamku segmentiranog tržišta. Trebalo bi ograničiti uzastopno sklapanje ugovora na određeno vrijeme budući da loše utječu na rast, produktivnost i konkurentnost³⁵ i da dugotrajno negativno djeluju na akumulaciju ljudskog kapitala i kapacitet zarađivanja s obzirom na to da mladi privremeni radnici obični primaju niže plaće i manje se usavršavaju. Ovaj bi se problem mogao riješiti uvođenjem fiskalnih poticaja za tvrtke koje sklapaju ugovore na neodređeno vrijeme ili omogućuju prelazak s privremenih na trajne ugovore. Kako bi skrenula pozornost na ovaj problem, Komisija će 2010. godine predstaviti **sveobuhvatnu analizu čimbenika koji utječu na ishode na tržištu rada** za mlade i kako na njih utječe segmentacija tržišta.

Podrška rizičnim skupinama mladih

Pokazatelji uspješnosti mladih na tržištu rada ne govore o činjenici da čak 15% Europljana u dobi od 20 do 24 godine niti radi niti se obrazuje (tzv. NEET mladež, prema engl. neither in employment, education or training). Ta je skupina izložena riziku da bude trajno isključena iz tržišta rada i da ovisi o socijalnoj pomoći. Nužno je i prioritet tim mladim ljudima **omogućiti povratak u obrazovanje i, po potrebi, u osposobljavanje te ih povezati s tržištem rada**. Treba poduzeti sve mjere kako bi **što više mladih s invaliditetom** ili zdravstvenim problemima dobilo priliku za rad, čime bi se smanjio rizik da u budućnosti budu neaktivni i socijalno isključeni. Javne službe za zapošljavanje ključne su za pokretanje i koordinaciju takvih nastojanja. Tu je i potreba razvijanja partnerstava i suradnje s poslodavcima, kojima je potrebno ponuditi posebnu podršku u zapošljavanju rizičnih skupina mladih.

³⁵ Vidi Direktivu 1999/70/EZ

Okvir za zapošljavanje mladih

Pružanje adekvatnih sigurnosnih mreža za mlade

Aktivno uključivanje mladih, osobito najosjetljivijih skupina, zahtijeva spoj adekvatne podrške u ostvarivanju prihoda, inkluzivnih tržišta rada i pristupa kvalitetnim uslugama³⁶. Mnoge nezaposlene mlade osobe, osobito one koje nikada nisu radile, ne ostvaruju pravo na socijalna primanja ili druge oblike socijalne pomoći. U tom je kontekstu potrebno mladim **osigurati pristup socijalnoj pomoći**, a gdje je to potrebno, **proširiti ta prava** kako bi mladi imali sigurnost primanja. Isto tako potrebno je provoditi učinkovite i efikasne **mjere za aktivno uključivanje mladih** i **ograničiti** pomoć samo na mlade osobe koje aktivno traže zaposlenje ili koje se dalje školuju i usavršavaju. To je ključno za izbjegavanje zamki u sustavu socijalne pomoći. Modernizacija sustava socijalne pomoći trebala bi se pridonijeti poboljšanju ozbiljne situacije mladih ljudi.

Sve više mladih (trajno) prima socijalnu pomoć u obliku **invalidnine**. Dok neki ni uz potpunu prilagodbu radnog mjesta nisu u mogućnosti raditi punim kapacitetom, dobro osmišljene politike aktivacije mogle bi ostalima omogućiti ponovnu integraciju na tržište rada.

Podrška mladim poduzetnicima i samozapošljavanju

Provođenje cijelog radnog vijeka kod istog poslodavca sigurno više neće biti uobičajena pojava. Većina će radnika nekoliko puta promijeniti tvrtku za koju radi, a većina radnih mjesta danas i u budućnosti bit će u sklopu malih i srednjih tvrtki i mikro-poduzeća. Osim toga, samozapošljavanje jedan je od važnih pokretača poduzetništva te stoga može znatno doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta, osobito u uslužnom sektoru.

Samozapošljavanje prilika je da mladi ljudi upotrijebe svoje vještine i pretoče ih u vlastiti posao. To ne smiju zaboraviti oni koji mladima pomažu u planiranju karijere. U sklopu obrazovanja i osposobljavanja potrebno je razvijati poduzetničke ideje i stavove mladih koji imaju želju i potencijal baviti se poduzetništvom. Javni i privatni sektor trebali bi također podržavati poduzetništvo. U tom je pogledu nužno mladima pružiti više prilike da sakupe iskustvo u poduzetništvu, da dobiju podršku i **usmjerenje u izradi poslovnih planova, pristup početnom kapitalu i mentorstvu u početnoj fazi**. Javne službe za zapošljavanje imaju važnu ulogu u informiranju i savjetovanju mladih o mogućnostima u poduzetništvu i samozapošljavanju.

³⁵ Preporuka Komisije o aktivnom uključivanju osoba isključenih iz tržišta rada od 3. 10. 2008. (Službeni list L 307, 18. 11. 2008.), podržana u Vijēću 17. prosinca 2008. i Europskom parlamentu u Rezoluciji od 6. svibnja 2009.

Okvir za zapošljavanje mladih

Ključne nove akcije:

Komisija će:

- surađivati s državama članicama po pitanju ograničenja u javnoj potrošnji kako bi **utvrdila najučinkovitije mjere potpore**, uključujući programe stažiranja i usavršavanja, subvencije za zapošljavanje i minimalne plaće, sigurnosne mjere i socijalna davanja u kombinaciji s poticanjem aktivacije, te predložila adekvatne aktivnosti u budućnosti.
- uspostaviti sustav za praćenje situacije mladih ljudi koji nisu zaposleni, niti su u sustavu obrazovanja ili usavršavanja (**NEET mladeži**) na temelju usporedivih podataka iz cijele Europe, kao oblik potpore razvoju politika i uzajamnom učenju u tom području.
- uz pomoć programa PROGRESS, pokrenuti novi **Uzajamni program učenja za europske javne službe za zapošljavanje (2010.)** koji bi im pomogao da što bolje dopru do mladih ljudi i pruže im prilagođene usluge. Kroz taj će se program utvrditi ključni elementi dobrih praksi u javnim službama za zapošljavanje i podržati njihova razmjena.
- jačati **bilateralni i regionalni dijalog u području politika zapošljavanja mladih** s strateškim partnerima EU i europskim susjedima, te u sklopu međunarodnih foruma, osobito Međunarodne organizacije rada, OECD-a i G20.
- podržati pružanje veće potpore **potencijalnim mladim poduzetnicima putem novog Europskog instrumenta za mikrokreditiranje Progress**. Taj instrument povećava dostupnost mikrofinanciranja za osobe koje žele osnovati ili dalje razvijati poduzeće, ali im je otežan pristup tradicionalnom kreditnom tržištu. U mnogim državama članicama mladi mikropoduzetnici, koji zatraže financiranje putem instrumenta za mikrokreditiranje, ostvarit će također pristup savjetovanju i mentorstvu putem Europskog socijalnog fonda.

³⁷ www.ec.europa.eu/epmf

Okvir za zapošljavanje mladih

U okviru Strategije Europa 2020 i Europske strategije zapošljavanja, države članice trebale bi se fokusirati na to da se:

- svim mladim ljudima osigura posao, usavršavanje ili aktivno uključivanje u društvo **unutar četiri mjeseca nakon napuštanja škole** u sklopu **Jamstva za mlade**. U tom se smislu od svih država članica zahtijeva da utvrde i uklone sve pravne i administrativne prepreke koje mladima, koji su neaktivni, a njihova neaktivnost ne proizlazi iz školovanja, onemogućuju pristup takvim mjerama. Za to će u većini slučajeva biti potrebna snažnija podrška javnih službi za zapošljavanje putem instrumenata prilagođenih potrebama mladih ljudi.
- uspostavi **ravnoteža između prava na socijalnu pomoć i ciljanih mjera za aktivaciju**, temeljena na uzajamnoj obvezi, kako mladi ljudi, osobito oni iz najosjetljivijih skupina, ne bi ispali iz sustava socijalne zaštite.
- osobito na segmentiranim tržištima rada, uvedu **ugovori o radu na neodređeno vrijeme** s dovoljno dugim probnim rokovima i postepenim povećanjem prava na zaštitu, pristup usavršavanju, cjeloživotnom učenju i usmjeravanju karijere za sve zaposlenike. Uvođenjem minimalnih plaća i pozitivno diferenciranih davanja za mlade osobe, sklapanje trajnih ugovora o radu postalo bi atraktivnije i riješilo problem segmentacije tržišta, u skladu s načelima fleksibilnosti.

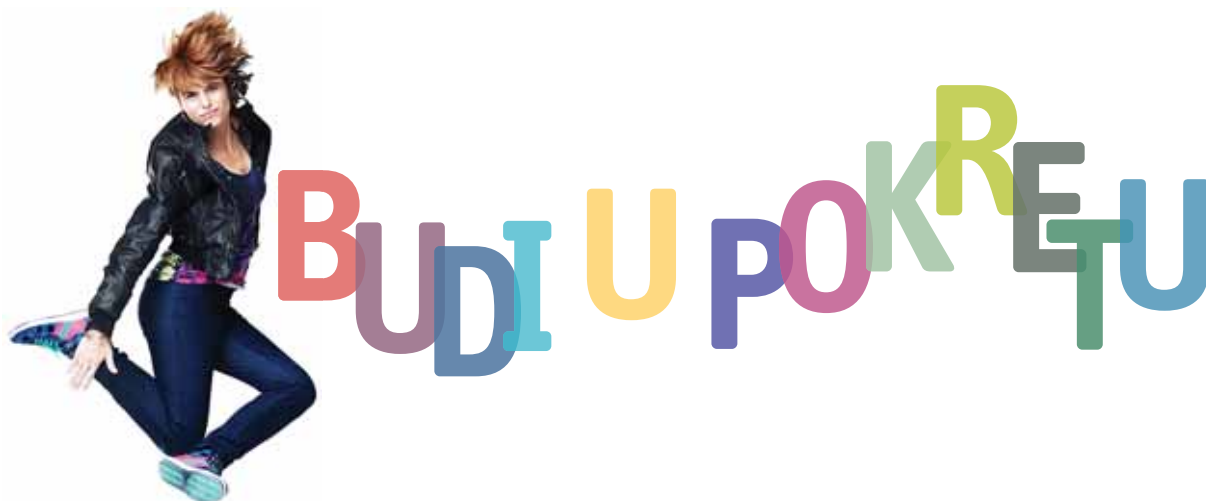
Iskorištavanje punog potencijala EU programa za financiranje

Nekoliko postojećih programa već podupire ciljeve inicijative Mladi u pokretu. U području obrazovanja i osposobljavanja Program za cjeloživotno učenje (uključujući Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), Mladi na djelu, Erasmus Mundus, Tempus i stipendije Marie Curie namijenjeni su specifičnim ciljnim skupinama. Ciljeve tih programa treba ojačati, racionalizirati i bolje iskoristiti u smislu pružanja podrške ciljevima inicijative Mladi u pokretu.

Nastavnici, treneri, istraživači i osobe koje rade s mladima mogu na raznim razinama biti **pokretači** mobilnosti: poticanjem mladih ljudi na stjecanje iskustva kroz sudjelovanje u programima mobilnosti, pripremom sudionika, održavanjem kontakata s institucijama, organizacijama i poduzećima domaćinima. Za sljedeću generaciju programa mobilnosti, Komisija će predložiti usmjeravanje veće pažnje na povećanje mobilnosti ključnih osoba poput nastavnika i trenera kako bi djelovali kao promotori mobilnosti.

Komisija će razmotriti mogućnost intenzivnijeg promicanja mobilnosti u **poduzetništvu** za mlade ljude, osobito povećanjem mobilnosti putem stažiranja u sklopu programa Erasmus, promicanjem učenja o poduzetništvu na svim razinama obrazovnog sustava i u sklopu Europskog instituta za inovacije i tehnologiju, poboljšanjem sudjelovanja poslovnog sektora u programu stipendija Marie Curie te podržavanjem inicijative **Erasmus za mlade poduzetnike**.

Međutim, ti programi ne mogu pokriti sve potrebe. Stoga postoji potreba za kombiniranim **financiranjem iz više izvora i širim sudjelovanjem** javnih vlasti, civilnog društva, poslovnog sektora i ostalih koji podržavaju ciljeve inicijative Mladi u pokretu, kako bi se stvorila potrebna kritična masa.

Iskorištavanje punog potencijala EU programa za financiranje

Europski socijalni fond (ESF) u znatnoj mjeri pomaže ljudima. To je glavni financijski instrument EU za pružanje podrške zapošljavanju mladih u poduzetništvu i promicanju učenja mladih radnika kroz mobilnost kako bi se spriječila pojava ranog napuštanja škole i podigla razina kvalificiranosti. Trećinu od 10 milijuna osoba koje ESF svake godine podupire čine mladi ljudi, a oko 60% ukupnog budžeta ESF-a koji za razdoblje 2007- 2013. iznosi 75 milijardi eura, uz nacionalno sufinanciranje, namijenjeno je mladima. ESF također u velikoj mjeri podupire reforme sustava obrazovanja i osposobljavanja u državama članicama kao i sudjelovanje u programima cjeloživotnog učenja, čemu je namijenila 20,7 milijardi eura. No, s obzirom na činjenicu da se od izrade programa ESF-a situacija za mlade drastično pogoršala, potrebno je još intenzivnije koristiti **njegov potencijal**. U tu će svrhu, koristeći ESF izvješćivanje i multilateralni nadzor definiran strategijom Europa 2020, Komisija provesti analizu postojećih mjera ESF-a te zajedno s državama članicama pokušati definirati ključne ciljane mjere i aktivnosti koje u što kraćem roku moraju zadobiti podršku ESF-a. Također treba intenzivirati osvješćivanje mladih ljudi kako bi mogli na najbolji mogući način iskoristiti mogućnosti koje nudi ESF.

Komisija će u suradnji s državama članicama i regijama razmotriti na koji način kroz druge strukturne i kohezijske fondove, osobito kroz Europski fond za regionalni razvoj, podržati zapošljavanje mladih, mogućnosti obrazovanja i infrastrukturu visokog obrazovanja. Osim toga, nastavit će se korištenje PROGRESS-a i novog Europskog instrumenta mikrokreditiranja, kao i nacionalnog i regionalnog financiranja.

Komisija također ispituje treba li na razini EU, u suradnji s Europskom investicijskom bankom, osnovati **instrument za kreditiranje studenata** kao dopunu sličnim programima u državama članicama. Mogla bi se povećati dostupnost kredita za školovanje mladih osoba, koji bi također pridonijeli većoj prekograničnoj obrazovnoj mobilnosti, uključujući i mogućnost da studenti cijeli studijski program završe u inozemstvu. Trebalo bi osigurati komplementarnost s postojećim programima EU u području obrazovanja i osposobljavanja. U tijeku je provedba studije čiji se rezultati očekuju 2011. godine.

U nedavno usvojenom Priopćenju „Digitalna agenda za Europu“³⁸ Komisija je najavila predlaganje mjera za „jednostavan i brz“ pristup europskim istraživačkim fondovima u području informacijskih i telekomunikacijskih tehnologija, kako bi postali privlačniji malom i srednjem poduzetništvu i mladim znanstvenicima.

³⁸ COM(2010) 245

Iskorištavanje punog potencijala EU programa za financiranje

Provest će se **koordinirana analiza postojećih programa za obrazovanje i osposobljavanje** s ciljem razvoja **integriranog pristupa** u sklopu Financijske perspektive nakon 2013. godine radi podupiranja strategije Mladi u pokretu. Cilj je podržati **veće mogućnosti u obrazovanju i mobilnosti** za sve mlade ljude u Europi, kao i podržavanje **modernizacije sustava obrazovanja i osposobljavanja te razvoja sektora za mlade**, osobito kroz transnacionalne i međunarodne projekte suradnje i mreže. To uključuje sklapanje partnerstava u području obrazovanja, provođenje aktivnosti usmjerene na izgradnju kapaciteta, međunarodni dijalog vezan za politike i promoviranje Europe kao atraktivne destinacije za studiranje i istraživanje.

Komisija će u rujnu 2010. pokrenuti **javne konzultacije** kako bi svim zainteresiranim stranama omogućila iskazivanje mišljenja o budućim programima obrazovanja i učenja. Svoje će prijedloge predstaviti 2011.

U sljedećem programskom razdoblju **podršku ESF-a** treba još snažnije povezati s prioritetnim politikama integriranih smjernica te s EU i nacionalnim ciljevima u zapošljavanju i obrazovanju prema strategiji Europa 2020.

Iskorištavanje punog potencijala EU programa za financiranje

Ključne nove akcije:

- S obzirom na sve veći značaj ove problematike, Komisija i države članice analizirat će intervencije ESF-a i **usvojiti prijedloge za podizanje svijesti o ESF-u i maksimalnom iskorištavanju njegova potencijala** u pružanju potpore mladima.
- **Države članice trebale bi osigurati da ESF podupire mlade i brzo ostvarenje** ciljeva strategije Europa 2020. Komisija će utvrditi dobre prakse u učinkovitom korištenju novca u svrhu poboljšanja mogućnosti zapošljavanja za mlade i poticanja mladih na sudjelovanje u programima država članica.
- **Analiza svih relevantnih programa EU-a** koji potiču mobilnost u učenju i obrazovanje, također putem otvorenih konzultacija s dionicima, koja će započeti u rujnu 2010., te usvajanje prijedloga u 2011. za novu Financijsku perspektivu.
- **Ispitivanje potrebe za stvaranjem instrumenta za kreditiranje studenata** na razini EU-a u suradnji s EIB Grupom i ostalim financijskim institucijama s ciljem jačanja transnacionalne mobilnosti studenata i poboljšanja pristupa mladima visokom školstvu, koji bi nadopunjavao programe država članica. Rezultati analize očekuju se u 2011.

Praćenje i izvještavanje o programima

Komisija i države članice trebale bi surađivati u praćenju inicijative Mladi u pokretu u kontekstu praćenja strategije Europa 2020, postojećih programa za Strateški okvir za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja („ET 2020“), Europske strategije zapošljavanja i Europske strategije za mlade³⁹. Nove **integrirane smjernice**, osobito smjernice za zapošljavanje, okvir su za koordinirane aktivnosti od kojih je većina u nadležnosti država članica. Komisija će države članice podržavati u izradi i provedbi aktivnosti kroz **financiranje i otvorenu metodu koordinacije**, posebice kroz intenzivnu **razmjenu znanja i istražinske procjene** s nacionalnim vladama, regionalnim i lokalnim donositeljima politika i ostalim dionicima i stručnjacima, kao i kroz redovito praćenje i suradnju na programima ESF-a.

Aktivnosti najavljene u ovom Priopćenju **revidirat će se i ažurirati** u razdoblju do 2020. godine.

VOLONTIRAJ

³⁹ COM(2009) 200

Informiranje

Komisija će 2010. pokrenuti **kampanju za informiranje** kako bi podržala inicijativu Mladi u pokretu u sljedećih deset godina. Kampanja će uključivati aktivnosti za **mobilizaciju i podizanje svijesti o zapošljavanju mladih** usmjerene ka mladim građanima i dionicima tržišta rada u državama članicama kako bi se nacionalni i napori EU usmjerili na mijenjanje trenda nezaposlenosti mladih i poticanje mladih na iskorištavanje mogućnosti. Kampanja će aktivno obuhvatiti nacionalna i regionalna tijela, poslovni sektor, osobito malo i srednje poduzetništvo i ostale ključne dionike.

Zaključak

Predvodnička inicijativa Mladi u pokretu, koja je sastavni dio strategije Europa 2020, kao prioritete politike EU navodi visoku razinu kvalitete obrazovanja i vještina u skladu s potrebama tržišta rada, prilagodljivost i kreativnost, inkluzivno tržište rada i aktivno sudjelovanje mladih u društvu. Ti su čimbenici preduvjet za ostvarenje gospodarstva temeljenog na znanju, istraživanju i inovaciji i o njima ovisi prosperitet Europe u budućnosti. Kako bi se prevladali izazovi s kojima se suočavaju mladi, a koji su navedeni u ovom priopćenju, i kako bi se osiguralo da su sustavi obrazovanja i osposobljavanja kao i strukture tržišta rada opremljene za ekonomski oporavak, države članice, i u nekim slučajevima države kandidatkinje, hitno moraju poduzeti aktivnosti, kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj, pa i EU razini. Budući da se radi o izazovima globalnih razmjera, Europska unija mora promicati dijalog i suradnju s vanjskim partnerima. Kako bi postigla uspjeh, inicijativa očekuje podršku ostalih institucija Europske unije i aktivno uključivanje svih dionika.

**Agencija za mobilnost i programe Europske unije /
Agency for Mobility and European Union Programmes
Gajeva 22
10000 Zagreb**

Urednica: Tina Šarić

Prijevod: Kondal d.o.o.

Dizajn: KO:KE kreativna farma

Tisak: Intergrafika

Naklada: 1000 primjeraka

Zagreb, listopad 2012.

Ova publikacija se financira uz podršku sredstava Europske komisije.
Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

Eurodesk Hrvatska
Agencija za mobilnost i programe EU
Gajeva 22
10000 Zagreb
T + 385 (0) 1 5556 883
F + 385 (0) 1 5005 699
eurodesk@eurodesk.hr
www.mobilnost.hr